

## **Lapin hyvinvointialueen lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalla hallituksen lakiesitykseen perusterveydenhuollon hoitotakuun muutokseen (HE 74/2022)**

3.6.2022

Lapin hyvinvointialue arvioi, että lakiuudistuksessa asetetut tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Hoitotakuulakiesityksen muutoksessa on huomioitu hyvin lausunnonantajien näkökulmia.

Portaittainen siirtymäaika on hyvä ja antaa hyvinvointialueille realistisemmat mahdollisuudet vastata lain vaatimukseen. Pykäläkohtaisten perusteluiden selkeyttäminen vähentää tulkinnanvaraisuutta.

Yhteydensaannin veloitteen muutos välittömästi saman päivän aikana tapahtuvaksi on nykykäytännön mukainen järkevä säännös. Hoidon tarpeen arvioinnin velvoite saman päivän aikana laillistetun ammattihenkilön toimesta tarkoittaa käytännössä sitä, että yhteydenottoihin vastaavat jatkossa vain laillistetut ammattihenkilöt. Tämä on perusteltua osaamisen ja potilasturvallisuuden näkökulmasta mutta aiheuttaa tehtävien uudelleenjärjestelyjä ja henkilöstörakenteen muutoksia osassa terveyskeskuksia, mikä voi hidastaa toimeenpanoa.

51a pykälässä edellytetään, että hoidon antaja on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Perusterveydenhuollossa toimii myös laillistettuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä, esimerkiksi sosiaalityöntekijöitä, sosionomeja ja kuntoutuksen ohjaajia sekä nimikesuojattuja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joiden antama palvelu on terveydenhuollon palvelua. Esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluissa tarkoituksenmukainen ensimmäinen kontakti yksilöllisen hoidon tarpeen arvioinnin perusteella voi olla potilaan hyvin entuudestaan tunteva sosiaalihuollon ammattihenkilö. Esetetty sääntely jättää epäselväksi hoitotakuun tulkinnan silloin, kun potilaan tarpeeseen vastataan sosiaalihuollon ammattihenkilön antamalla palvelulla.

Lakiesityksen perusteluissa tuodaan hyvin esille useita epävarmuustekijöitä liittyen muutoksen toimeenpantavuuteen ja vaikutusten arviointiin. Todennäköisesti kustannusvaikutukset on laskettu liian vähäisiksi puutteellisen nykytilatiedon vuoksi. Yksi keskeinen epävarmuustekijä on hoidon saatavuuden nykytilaa koskevan tiedon oikeellisuus. On tiedossa, että nykyinen Avohilmo-tiedonkeruu ei ole kaikkien toimintayksiköiden osalta luotettava ja voi antaa liian hyvän kuvan nykytilasta. Kuntien intressissä ei ole myöskään ollut tuoda esiin mahdollisia ongelmia saatavuudessa. Ns. pirstaleisilla hyvinvointialueella ei ole luotettavaa tietopohjaa tai näkyvyyttä alueen perusterveydenhuollon toimintayksiköiden tilanteeseen. Vuoden 2023 toiminnan ja talouden suunnittelu sekä varautuminen hoitotakuun tiukentumiseen on sen vuoksi haasteellista ja on riski toimeenpanon onnistumiselle.

Lakiesityksen vaikutusten arvioinnissa ei ole huomioitu resurssitarpeita ja kustannusvaikutuksia mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Hoitotakuun tiukentumisen lisäksi yhtä aikaa palvelujen järjestämistä haastaa palvelutarpeen kasvu ja nykyinen palveluvaje. Perustason mielenterveyspalvelujen saatavuudesta on heikosti tietoa saatavilla. Lapin hyvinvointialue katsoo, että tältä osin kustannusvaikutukset on arvioitu liian vähäisiksi.

On perusteltua, että hoitotakuun raportointitiedot kerätään keskitetysti ja yhtenäisellä tavalla THL:n johdolla mutta tiedon luotettavuus edellyttää, että tietopohjaan liittyvät ongelmat ratkaistaan.

On hyvä, että hoitotakuun toteutusta ja seurantaa ei veloiteta terveysasematasolle. Tämä tukee osaltaan pienempien ja osa-aikaisten toimintayksiköiden ylläpitämistä ja palvelujen saavutettavuutta.

Esitetyt lakimuutokset tukevat perusterveydenhuollon saatavuutta ja potilaiden yhdenvertaisuutta sekä vahvistavat perusterveydenhuoltoa. Toimeenpano edellyttää sekä lisäresursointia ja toiminnan kehittämistä siten, että huomioidaan saatavuuden lisäksi tasapainoisesti mm. hoidon jatkuvuuden, vaikuttavuuden ja saavutettavuuden tavoitteet.

ylilääkäri

Terveystenhuollon vastuuvastuunvalmistelija

Lapin hyvinvointialue